

Sådan får man succes med landskabsstier

Et uheldigt planlægningsforløb kan være skæbnesvangert for lodsejernes holdning til stien

Af Søren Præstholt

Hvordan kan vi få flere og bedre rekreative stier? Dette spørgsmål havde Friluftsrådet sat på dagsordenen ved en stikonference i Roskilde 5. oktober 2011. Knap 120 deltagere fra kommuner, organisationer, ministerier og rådgivere var samlet til at udveksle erfaringer og gode råd om stier - fra idé og planlægning til realisering og anvendelse.

Friluftsrådet gjorde i 2010 stier til et særligt indsatsområde fordi stier skaber rammer og muligheder for grønne oplevelser, motion og sundhed. Men forskning dokumenterer at mange stier og markveje er forsvundet i landskabet gennem årtier. Det fremgår bl.a. af Friluftsrådets nye publikation 'Stier - inspiration til planlægning og forvaltning'.

Alligevel var det en glad Flemming Larsen fra Friluftsrådets bestyrelse der bød velkommen til det store fremmøde. Han så den store interesse for konferencen som et udbredt ønske om at vende udviklingen og skabe flere rekreative stier.

Planlæg med omtanke

En sti er ikke bare en sti. Den kan f.eks. være målrettet en særlig brugergruppe eller sigte

til flere brugergrupper med hver deres krav til forløb, underlag, dimensioner og faciliteter, forklarede Casper Lindemann fra Friluftsrådet.

Derfor er det vigtigt at kommuner eller andre tydeligt formulerer formålet med stien før den egentlige planlægning går i gang. Desuden er det vigtigt grundigt at analysere det område stien skal igennem. Der kan være både begrænsninger og hensyn, både i forhold til den øvrige planlægning, beskyttelsesinteresser og fysiske begrænsninger som hydrologi og jordbund. På den anden side må analysen også inddrage de oplevelseskvaliteter der kan støtte stiens rekreative funktion.

Stiens underlag og dimensioner sætter i høj grad rammerne for hvad stien egner sig til, men stiens faciliteter kan være ligeså vigtige. F.eks. kan fravalg af låger eller færreste afgøre om kørestolsbrugere kan bruge en i øvrigt handikapvenlig sti. Casper Lindemanns mange planlægningspointer er uddybet i Friluftsrådets stipublikation.

Øhavsstiens succes

Øhavsstien på Sydøen er et eksempel på hvordan strategiske

politiske mål er omsat til 220 km vandresti. Karin Skovhus fra Fåborg-Midtfyn Kommune og Rico Boye Jensen fra Naturturisme I/S pegede på hvor vigtigt det er at der er politisk vilje til at sætte handling bag ord. Kommunen havde i sin udviklingsplan og friluftsstrategi formuleret både pejlemærker og konkrete mål, og afsat udviklingsmidler.

Der var altså en tydelig sammenhæng mellem mål og konkret handling allerede ved da strategien blev vedtaget. Derfor blev den et handlingsredskab og ikke blot en venlig hensigtserklæring. Som Rico Boye Jensen understregede, hænger den politiske vilje til handling sammen med at turisme bliver en stadig vigtigere indtægtskilde for alle de tre sydøiske kommuner, ikke mindst på de mange øer.

Øhavsstien blev gennemført ved frivillige aftaler med cirka 250 lodsejere. Der var dog knap en snes ejere som ikke ville være med, og hvor den politiske vilje til projektet udmøntede sig i ekspropriation. I dag får de tre kommuner som stien løber igennem, kun positive tilbagemeldinger. Rico Boye Jensen mener at succesens skyldes fem trin i processen.

Man lagde meget vægt på at få udviklet og beskrevet idé og koncept grundigt fra begyndelsen. Politikerne tog et tydeligt ejerskab til projektet. Man planlagde processen - ikke selve stien - ned til mindste detalje før lodsejerdialogen begyndte og var forberedt på alle spørgsmål om f.eks. stiens indflydelse på EU-støtten og jagtforholdene. Man anlagde en besluttsom og åben lodsejerdialog hvor man sagde: 'vi skal have stien fra A til B, men hvordan den kommer derhen, det skal I være med til at bestemme'. Og man sørgede for rigelig information til lodsejerne under selve etableringen. Ofrede hellere et frimærke for meget end ét for lidt.

Cykler, heste og hunde

Øhavsstiens succes skyldes måske også at der var tale om en simpel trampesti til vandrere. Når brugerne bliver ridende og cyklende, særligt på mountainbike, bliver udfordringerne større. Således berettede Torben Bartolin fra Dansk Islandshesteforening om Rideruten i Vendsyssel hvor realiseringen er en proces der har stået på i flere årtier. Men sådan behøver det ikke at være.

Roskilde Mountainbikeklub

På 'Kyst til Kyst-stien' i sommeren 2010. Stien er på cirka 120 km og går gennem en smuk midtjysk natur langs Varde Å, Holme Å og Vejle Å. På ruten er der primitive lejrpladser.

Øhavsstien Nørreskoven på Tåsinge. Stien er et godt eksempel hvordan strategiske politiske mål er omsat til 220 km vandresti.

fik i 2011 anlagt 2,7 km afmærket spor til mountainbike i Himmelev Skov. Her gik der bare et halvt år fra idé til indvielse. Og udgiften beløb sig kun til en kasse sodavand. Resten var frivilligt arbejde. Forklaringen var dog også, medgav Thomas Larsen Schmidt fra klubben, at Naturstyrelsen er eneste og i øvrigt positivt indstillede lodsejer. Der var efter indvielsen små justeringer af sporet for ikke at få konflikter med de øvrige brugere. Men alt i alt var problemerne små.

Det stemmer meget godt med de forskningsresultater Frank Søndergaard Jensen fra Skov & Landskab præsenterede. Der er nemlig kun omkring 3% af naturgæsterne som oplever gener forårsaget af andre brugere under deres besøg i naturen. Selv om en mountainbikerytter kan skabe utryghed for børnefamilien på skovtur, så peger Skov & Landskabs undersøgelser på at menneskets firbenede ven kan være et større problem. Især hvis hundene ikke holdes i snor.

Et lodsejerperspektiv

Set fra lodsejersiden er hunde et væsentligt problem. Det viser både resultaterne af Mette Bindesbøll Nørregårds speciale 'Spør i landskabet' og Landskabsværkstedets interview med lodsejere der har lagt jord til nye rekreative stier. Selv om generne generelt viser sig at være mindre end lodsejerne

forventede, så peger begge undersøgelser på at man skal være særlig opmærksom på problemerne med løse hunde når der laves nye stier. Både af hensyn til lodsejerne og de brugere som er utrygge ved at møde løse hunde.

I øvrigt går mange af lodsejerne selv hen og bliver brugere af de nye stier. Mange bliver glade for stien selv om man var skeptisk fra start: „Jeg ville ikke have været imod stien hvis det havde været i dag“, lød det fra en af de interviewede lodsejere.

Blandt de jordejere der frivilligt har anlagt et 'spor i landskabet', er der ingen fortrydelse, mens Landskabsværkstedets undersøgelser viser at en fjerdedel af lodsejerne samlet set hellere ville have været foruden stien.

Der er store forskelle mellem stierne og et uheldigt planlægningsforløb kan være skæbnesvangert for lodsejernes holdning til stien. Der kan således være god grund til at lytte til de mange erfaringer om planlægningen af stierne som blev videregivet på konferencen. Og søge mere information i den publikation som Friluftsrådet præsenterede. □

KILDER
Friluftsrådet (2011): Stier - inspiration til planlægning og forvaltning.
www.friluftsradaet.dk.

SKRIBENT
Søren Præstholt er geograf og formand i Landskabsværkstedet.

STARKA

PLAZA – DESIGN DIN EGEN FLISE

Slip friheden løs og skab dine egne flise formater, dette giver unikke muligheder i dit Projekt. De mange størrelses muligheder som Plaza by Starka® giver, er med til at gøre systemet fleksibelt, som smelter ind i dit design/miljø.

Plaza kan produceres i størrelser mellem 30x200 cm. Tykkelsen er 6 respektive 12 cm. Overfladen er plan med en god skrid sikkerhed, og produceres i to forskellige farver, lysegrå og antracit. Plaza By Starka kan evt. produceres med børstede overflade.

Studér vores hjemmeside, starka.dk, med billeder der viser hvordan andre har brugt vores produkter på en kreativ vis.

Og frem for alt ... Lad dig inspirere

Velkommen!

www.starka.dk | info@starka.dk